«كىچىك تونۇر»دىن ياخشى كۈنلەر «چىقتى»

(بېشى 1 ـ بەتتە)

ناھىيە بازىرىغا يېقىن تومۇپىرىق كەنتىدىكى كەنت ئاھاللىرىنىڭ نان يېقىش ئەنئەنىسى بار، پۈتۈن ناھىيەدىكى 40% نان مۇشۇ كەنتتە يېقىلىدۇ. ناۋايلارنىڭ تارقاق تىجارەت قىلىشى، ئەسلىھەلىرىنىڭ ئاددىي بولۇشى، تۇرىنىڭ بىرلا خىل بولۇشى، سېتىشنىڭ راۋان بولماسلىقى قاتارلىق ئامىللار ناۋايلىق قىلىدىغان ئائىلىلەرنىڭ كىرىمىنى ئاشۇرۇپ بېيىشنى چەكلەپ قويغانىدى.

ھەمكارلىق كوپىراتىپى قۇرۇلغاندىن كېيىن، ناۋايلىق ھۈنىرى بار غۇلام بىرىنچى بولۇپ تىزىمغا ئالدۇرۇپ ئەزا بولدى. ھەمكارلىق كوپىراتىپىدا مەخسۇس نېپىز نان ياقىدىغان بىر تونۇر بار بولۇپ، بۇ غۇلامنىڭ مەخسۇس خىزمەت سۈپىسى ئىدى. ئۇ سەھەر ساۋەت 6دە ئىشقا چىقىپ، ھەر كۈنى 700 نېپىز نان ياقىدۇ، پۈتۈن دىققىتىنى نان يېقىشقا قاراتقان غۇلام قېتىرقىنىپ ئىزدىنىش ئارقىلىق، ھۇنىرىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈردى، ئۇنىڭ قولىدىن ئۆتكەن نانلىنىڭ ھەربىرىنىڭ قېلىنلىقى توپتوغرا ئىككى ـ ئۈچ مىللىمېتىرغىچە كونترول قىلىناتتى، غۇلام ناھايىتى تېزلا ھەمكارلىق كوپىراتىپىنىڭ ئايلانىدى.

غۇلام خېمىر يۇغۇرىدۇ، خېمىر يايىدۇ، نېپىز نانىنى قولىغا ئېلىپ ئىككى قېتىم پىرقىرىتىپ، قول سىزىمىغا ئاساسەن نانلىنىڭ ئۆلچەمگە يەتكەن ـ يەتمىگەنلىكىنى تەكشۈرىدۇ، «پاققىدە» تونۇرغا چاپلاپلا، سەككىز سېكۇنت ئۆچىرىسىدە تونۇردىن سويۇۋالىدۇ. مەززىلىك نېپىز نان شۇ جايدىكى پۇقرالارنىڭ ياقتۇرۇشىغا ئېرىشتى.

شۇ يىلى ئەزا بولۇپ، شۇ يىلى نامراتلىقتىن قۇتۇلغان غۇلام ئىككى قولىغا تايىنىپ، ياخشى كۈنگە ئېرىشىپ، ئائىلىسىنىڭ كىشى بېشى ئۈتتۈرىچە كىرىمىنى 10 مىڭ يۈەندىن ئاشۇردى. ئۇ ئاپتوموبىل سېتىۋالدى، يېڭى ئۆي سالدى، ھازىرقى تۇرمۇشى غۇلامنى بەخت تۇيغۇسىغا چۆمدۈردى، «مەن ناھىيە بازىرىدىن بىرىۋېرىش بىنا ئۆي سېتىۋېلىپ، بالىلىرىمنى ئىچكىرى رايونلاردا ئوقۇتىمەن».

«تېخىمۇ كۆپ نامرات ئاھالىنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىشىغا تۈرتكە بولۇش ئۈچۈن، ھەمكارلىق كوپىراتىپى قۇرۇلغان دەسلەپكى مەزگىلدە، بىر تونۇرغا ئىككى نامرات ئاھالە ياكى كەنت ئاھالىسىنى ئورۇنلاشتۇرۇش ئەندىزىسىنى بېكىتتۇق.» يۇرچى يېزىلىق پارتىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ چىشېن تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: ھازىر، ھەمكارلىق كوپىراتىپىدا 132 كىشى ئىشلەۋاتىدۇ، بۇنىڭ 82سى نامرات ئاھالە، نان سېتىش بىلەن شۇغۇللىنىپ ۋاستىلىك ئىشقا ئورۇنلاشقان خادىم 73 كىشى بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە نامرات ئاھالە 35 كىشى. ناۋاي ئۇستاملارنىڭ ئىلگىرىكى يىللىق كىرىمى 10 مىڭ يۈەنگە يەتمەيتتى، ھەمكارلىق كوپىراتىپىغا ئەزا بولغاندىن كېيىن ئايلىق ئوتتۇرىچە كىرىمى 5000 يۈەنگە يەتتى.

نامرات ئاھالە ھوشۇرخان ئەمەت ۋە قىزى مەرھابا ھوشۇر ھەمكارلىق كوپىراتىپىدا ئىشقا ئورۇنلاشتى.

ھوشۇرخان نامراتلىقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن بۇرۇنلا ئىشلەمچىلىك قىلىشنى ئويلىغان بولسىمۇ، لېكىن يېقىن ئەتراپتا مۇۋاپىق مۇقىم ئىش ئورنى يوق ئىدى. ھەمكارلىق كوپىراتىپىنىڭ قۇرۇلۇشى ئۇنىڭغا ئۈمىد بېغىشلىدى. ئۇ تەشەببۇسكارلىق بىلەن ناۋاي ئۇستىلارنىڭ ياردەمچىسى بولۇشقا تىزىملاتتى، ھەر ئايدا مۇقىم كىرىمى بولغاچقا، ئۇنىڭ يانچۇقى قۇرۇقدىلىپ قالمايدىغان بولدى.

«ھازىر ماۋاشىم بار بولدى، مەن ھەر ئايدا نەۋرەمگە ئاتاپ ئازراق پۇل يىغىپ قويىمەن، قالغىنىنى ئائىلىمىزنىڭ تۇرمۇشىنى ياخشىلاشقا ئىشلىتىمەن.» ھوشۇرخان مۇنداق دېدى: ئېرىم باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، ئوغلۇم، كېلىنىم ۋە قىزىم ئىشلەمچىلىك قىلىۋاتىدۇ، بۇ ئىككى يىلدا ئائىلىمىزنىڭ تۇرمۇشى زور دەرىجىدە ياخشىلىنىپ، نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇق.

«ئىلگىرى كەنت ئون تۇياق نامراتلارنى يۆلەش قويى تارقاتقاندا، ھازىر كۆپىيىپ 25 تۇياققا يەتتى، يەنە ئۇچ تۇياق كالا، 40 نەچچە توخۇ ۋە 60 نەچچە كەپتەر سېتىۋالدۇق. ئۆينىمۇ قايتىدىن بېزىدۇق، ئىككى دانە توڭلاتقۇ ۋە بىر دانە تېلېۋىزور سېتىۋالدۇق.» گەپ مۇشۇ يەرگە كەلگەندە، ھوشۇرخاننىڭ چېھرىدە بەخت كۈلكىسى جىلۋىلەندى.

26 ياشلىق مەرھابا ھەمكارلىق كوپىراتىپىنىڭ مەھسۇلات تەكشۈرۈش خادىمى بولۇپ، ئايلىق كىرىمى 2000 يۈەن. خىزمەتكە چىققاندىن كېيىن، ئۇ ھەربىر كۈننىڭ ئىنتايىن ئەھمىيەتلىك ئوتتۇۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى، ئىنتايىن ئېتىخارلاندى.

«ئىلگىرى ئايالار سىرتقا چىقىپ خىزمەت قىلسا، باشقىلار كۆزگە ئىلمايتتى، ھازىر كۆپچىلىكنىڭ كۆز قارىشى ئۆزگەردى، خىزمەتى بار، پۇل تاپالايدىغان ئايالارنى باشقىلار ماختايدىغان بولدى.» مەرھابا ئىشەنچ بىلەن مۇنداق دېدى: «بەخت كۈرەش قىلىشتىن كېلىدۇ، مەن شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، ھاللىق كۈنلىرىمىز پات ئاردىدا يېتىپ كېلىدۇ».

(بېشى 1 ـ بەتتە)

تۇرلۇك ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىدىكى كېمەيتىش جايدا بولۇش، كەچۈرۈم قىلىش جايدا بولۇش، تۆۋەنلىتىش جايدا بولۇش، ئۈزارتىش جايدا بولۇش، كېچىكتۈرۈش جايدا بولۇش، قايتۇرۇش جايدا بولۇشقا ھەققىي كاپالەتلىك قىلدى.

شىنجاڭ باج ئىدارىسى «ئالتىنى مۇقىملاشتۇرۇش»، «ئالتىگە كاپالەتلىك قىلىش» ۋەزىپىسىگە مۇلازىمەت قىلىش چوڭ ۋەزىيىتىنى زىچ چۈرىدەپ، تۇرلۇك باجنى كېمەيتىش، ھەقنى تۆۋەنلىتىش سىياسەتلىرىنى ئومۇمىيۈزلۈك، ۋاقتىدا ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، توققۇز ماددىلىق كونكرېت ئەمەلىيلەشتۈرۈش پىكرى، 13 ماددىلىق كارخانىلارنىڭ ئىشنى، ئىشلەپچىقىرىشنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى قوللاش ۋە 15 تۇرلۇك ئېتىبار بېرىش سىياستىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش تەدبىرىنى ئارقا ـ ئارقىدىن تۈزۈپ ئوتتۇرىغا چىقىرىپ، كارخانىلار، بولۇپمۇ ئوتتۇرا، كىچىك، ئۇششاق كارخانىلارنىڭ قىينىچىلىقتىن قۇتۇلۇشغا ھەققىي ياردەم بېرىپ، تەرەققىيات زاپاس كۈچىنى ئاشۇردى.

7 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى چۈشتىن بۇرۇن، ئۇرۇمچى ئىقتىساد ـ تېخنىكا تەرەققىيات رايونى(تۇدۇڭخابا رايونى) ساناۋەت باغچىسىغا جايلاشقان ئۇرۇمچى كېدى رەڭلىك باسما، ئوراش ـ قاچىلاش چەكلىك شىركىتىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش سېخىدا ئىشچىلار پۈتۈن كۈچى بىلەن ئىشلەپچىقىرىۋاتاتتى. يېمەكلىك، ئىچىملىك، مېۋە ـ چېۋە قاتارلىق مەھسۇلاتلارنىڭ سىرتقى ئورالمىسىنى پىششىقلاش بىلەن شۇغۇللىنىدىغان كارخانا بولۇش سۈپىتى بىلەن، بۇ شىركەت بۇنىڭدىن بۇرۇن يۇقۇمنىڭ تەسىرىگە ئۇچراپ ئىشلەپچىقىرىش، تىجارەتتە بىرمەھەل قىينىچىلىققا ئۇچرىغاندى، بىراق تۇرلۇك باجنى كېمەيتىش، ھەقنى تۆۋەنلىتىش سىياسەتلىرىنىڭ يۆلەشىدە، نۆۋەتتە كارخانا مەھسۇلات كۆزلىمە نىشانىغا ئوۋمۇيۇزلۇك يەتتى.

شىنجاڭ باج ئىدارىسى كىرىم يېرىك پىلانىنى ھېسابلاش باشقارمىسىنىڭ مۇئاۋىن باشقارما باشلىقى لو ئەيمىن مۇنداق دېدى: «بىز سىياسەتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنىڭ كۆتەك دەپتىرىنى تىزىملىكنى ئورنىتىپ، ‹تۇر باشقۇرغۇچى› تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، ئاپتونوم رايوننىڭ نۇقتىلىق تۇر قۇرۇلۇشىغا مۇلازىمەت قىلدۇق؛ توردا باج بېجىرىش، ھەق تاپشۇرۇش يوللىرىنى كېڭەيتىپ، باج تاپشۇرغۇچىلارنىڭ باج بېجىرىشىگە قولايلىق يارىتىپ، تۇرلۇك باجنى كېمەيتىش، ھەقنى تۆۋەنلىتىش سىياسەتلىرىنىڭ ئەمەلىيلىشىپ يىلتىز تارتىشىنى ئالغا سىلجىتتۇق. شۇنىڭ بىلەن بىللە، كەسىپ زەنجىرىگە پائىل مۇلازىمەت قىلىپ، ئىشنى، ئىشلەپچىقىرىشنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ماسلىشىپ، تۇرلۇك چارە ـ ئامىللار بىلەن بازار سۈبۈيېكتلىرىنى سىياسەت پايدىسىدىن بەھرىلەندۈردۈق».

كېيىنكى قەدەمدە، شىنجاڭ باج ئىدارىسى باج بېجىرىش مۇلازىمىتى سالمىقىنى داۋاملىق ئاشۇرۇپ، «بىر كارخانىغا بىر سىياسەت بولۇش» تەلىپىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، قېينىچىلىقى بار كارخانىلارنىڭ بېجىنى كېمەيتىش، كەچىكتۈرۈش قىلىش، باج پۇلى تاپشۇرۇش مۇددىتىنى كېچىكتۈرۈش، ئىلتىماس قىلىش مۇددىتىنى ئۇزارتىش قاتارلىق سىياسەتلەرنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، كارخانىلارغا «يېشىل يول» ئېچىپ بېرىپ، كارخانىلارنىڭ قىينىنۇقتا، توسۇق نۇقتا مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىپ، باج تاپشۇرۇشىدىغان كارخانىلارنى ئېتىبار بېرىش سىياستىدىن تولۇق بەھرىمەن قىلىپ، سىجىل ساغلام تەرەققىي قىلدۇرىدۇ.

مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن ـ قەھرىمانلار، قۇربانلار شەجەرىسى

چەي شېڭفاڭ: پۇقرالارنىڭ ھال ـ ئەھۋالىنى كۆڭلىگە پۈككەن ياخشى ھاكىم

چەي شېڭفاڭنىڭ سۈرىتى.

□ شىنخۇا ئاگېنتلىقى تارقاتقان

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، لەنجوۋ تېلېگرامىمىسغا ئاساسلانغان(مۇخبىرلار جاڭ ۋېنجىك، سۈي خەنچاۋ) پۇقرالارنىڭ ھال ـ ئەھۋالىنى كۆڭلىگە پۈككەن كادىرنى پۇقرالارمۇ كۆڭلىگە پۈكىدۇ. چەي شېڭفاڭ دەل مۇشۇنداق پۇقرالار مەڭگۈ ئەستە چىڭ ساقلايدىغان ياخشى كادىر.

چەي شېڭفاڭ، گەنسۇ ئۆلكىسىنىڭ نىڭشىيەن ناھىيەسىدىن، 1969 ـ يىلى 7 ـ ئايدا تۇغۇلغان. 1986 ـ يىلى 7 ـ ئايدا گەنسۇ ئۆلكىسىنىڭ چىڭياڭ شەھىرى بويىچە ئىجتىمائىي پەنلەر ئەلىيۋىلەلاسلىق نەتىجىسى بىلەن بېيجىڭ داشۆگە ئۆتكەن. 1990 ـ يىلى 7 ـ ئايدا، گەنسۇ ئۆلكىلىك مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرى ئارخېئولوگىيە تەتقىقات ئورنىغا خىزمەتكە تەقسىم قىلىنغان. 2004 ـ يىلى 6 ـ ئايدا جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىگە كىرگەن.

1997 ـ يىلى، چەي شېڭفاڭ مائاشىنى توختىتىپ ئىشتاتنى ساقلاپ قېلىپ، ئۆز خراجىتى بىلەن ياپونىيە شېنخۇ داشۆسگە بېرىپ ئوقۇپ، 2002 ـ يىلى 9 ـ ئايدا، مۇددەتتىن يېرىم يىل بۇرۇن ئەدەبىيات پەنلىرى بويىچە دوكتورلۇق ئۇنۋانىغا ئېرىشكەن.

2002 ـ يىلى 10 ـ ئايدا، چەي شېڭفاڭ گەنسۇ ئۆلكىلىك پارتىيە كومىتېتى بەنگۈڭتىڭدا خىزمەت قىلغان. 2006 ـ يىلى، ئۇ تەشەببۇسكارلىق بىلەن نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشنىڭ ئاساسىي جەڭ مەيدانى بولغان دىڭشى شەھىرىگە بېرىپ خىزمەت قىلىشنى تەلەپ قىلىپ، لۇڭشى ناھىيەسىنىڭ مۇئاۋىن ھاكىمى، دىڭشى شەھىرى ئەندىكى رايونلۇق پارتىيە كومىتېتى دائىمىي كومىتېتنىڭ ئەزاسى، مۇئاۋىن رايون باشلىقى، لىنتاۋ ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتى دائىمىي كومىتېتنىڭ ئەزاسى، مۇئاۋىن ھاكىم، لىنتاۋ ناھىيەلىك پارتىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى، ھاكىم قاتارلىق ۋەزىپىلەرنى ئۆتىگەن.

2014 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى سەھەردە، چەي شېڭفاڭ ھەددىدىن زىيادە چارچاپ كېتىش كەلتۈرۈپ چىقارغان يۈرەك كېسىلى بىلەن ئىشخانىسىدا تۇيۇقسىز بەختكە قارشى ئالەمدىن ئۆتكەن، شۇ يىلى ئارانلا 45 ياشتا ئىدى.

1 مىليون 700 مىڭ خەتلىكتىن ئارتۇق خەلق رايى خاتىرىسى، ئۇ ئىلگىرى بىسپ ئۆتكەن نەچچە يۈز كەنتنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ نامراتلارنى يۆلەش ھېكايىسىنى سۈكۈت ئىچىدە ئەينەن خاتىرىلەپ قالدۇردى.

دىڭشى شەھىرىدە بىر رايون، ئالتە ناھىيە بار بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدىكى ئۇچ ناھىيە، رايوننىڭ ھەممىسىدە چەي شېڭفاڭنىڭ ئىزى بار.

لۇڭشى ناھىيەسىدە مۇئاۋىن ھاكىم بولغان چاغدا، چەي شېڭفاڭ لۇڭشى جۇڭيى تېبابىتى دورىگەرلىكى مەدەنىيىتى كەسىپلەر باغچىسىنى پىلانلاپ قۇرۇشقا قاتناشقان، تەرەپ ـ تەرەپكە قاتراپ، تۇر ئىزدەپ، مەبلەغ جەلپ قىلىپ، لىشى مەدەنىيەت كەسىپىنى ئۇنۇمبېرسال تەرەققىي قىلدۇرۇش قاتارلىق تۈرلەرنى كىرگۈزگەن.

2009 ـ يىلى، چەي شېڭفاڭ ئەندىكى رايونغا يۆتكىلىپ خىزمەت قىلىپ، ئەندىكى سانائەت باغچىسى، دىڭشى زامانىۋى ئەشيا ئوبوروتى باغچىسى قاتارلىق نۇرغۇن تۈرلەرنىڭ ئىمزالىنىپ پائىل ئالغا سىلجىتقان.

2011 ـ يىلى، چەي شېڭفاڭ لىنتاۋ ناھىيەسىگە يۆتكەلگەن. «ئىشكىنى ئېچىپ ئىش بېجىرىش، دەرھال بېجىرىش؛ سىرتقا چىقىپ سودىگەر چاقىرىش، يۇرتقا قايتىسىلا يېزىغا چۈشۈش» ـــ ئۇنىڭ خىزمەت ئىستىلى. «كۆڭلىمىزدە پۇقرالار بولسىلا، ھەل قىلغىلى بولمايدىغان ئىش يوق» ـــ ئۇنىڭ ھەرىكەت مىزانى.

لىنتاۋدا خىزمەت قىلغان مەزگىلدە، چەي شېڭفاڭ 5000 ئادەم قېتىمدىن ئارتۇق ئاممىنى زىيارەت قىلىپ، تۇرلۇك ئاماللار بىلەن ئاممىنىڭ سۇ ئىچىشى قېيىن بولۇش، يول يۈرۈشى قېيىن بولۇش، مەكتەپتە ئوقۇشى قېيىن بولۇش قاتارلىق مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىپ، خەلق تۇرمۇشىدىكى ئەمەلىي ئىشلارنىڭ ئەمەلىلىشىشىنى پۈتۈن كۈچى بىلەن ئالغا سىلجىتقان.

چەي شېڭفاڭ كۈندىلىك خاتىرىسىدە ئۆزى بىسپ ئۆتكەن ھەربىر يېزا ـ بازار، كەنت، مەھەللە ۋە قېينىچىلىقى بار ئاممىنىڭ ئەھۋالىنى ھەمدە ئاڭلىغان پىكىر ۋە تەكلىپلەرنى خاتىرىلىگەن. نەق مەيداندا تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش ئاساسىدا، ئۇ پۈتۈن لىنتاۋ ناھىيەسىدىكى 300دىن ئارتۇق كەنتنى نامراتلارنى يۆلەش بويىچە ئۈلگە كۆرسىتىش كەنتى ۋە يوشۇرۇن كۈچكە ئىگە كەنتتىن ئىبارەت ئىككى تۈرگە ئايرىپ، تەرەققىيات يۆنىلىشىنى ئېنىق بەلگىلەپ، خەرىتە ياساپ ئىشخانىسىنىڭ تېمىغا ئېسىپ قويغان.

كۈندە تەتقىق قىلىش، ھەر ۋاقىت ئويلىنىش ئارقىلىق، بۇ «دوكتور ھاكىم» نامراتلارنى دەل جايىدا يۆلەش تەپەككۇرىنى تەدرىجىي بېكىتكەن. ئۇ يېرىك پىلان تۈزۈپ، تۇرلەرگە قاتراپ، مەبلەغ جەلپ قىلىپ، ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى تۈتۈپ، لىنتاۋنى «پۈتۈن ئۆلكە بويىچە نامراتلارنى دەل جايىدا يۆلەشتىكى ئۈلگە كۆرسىتىش ناھىيەسى»گە ئايلاندۇرغان.

«باي بولاي دېسەڭ، ئاۋۋال يول ياسا». چەي شېڭفاڭ كۆپ قېتىم جىيسىلاشتۇرۇپ ماسلاشتۇرۇپ، ئەڭ ئاخىرىدا لىنتاۋنى دۆلەتنىڭ «لىيۇپەنشەن تەۋەلىك رايونى قاتناش ئارقىلىق نامراتلارنى يۆلەش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىش بويىچە ئۈلگە كۆرسىتىش سناق نۇقتىسى قىلىنغان ناھىيە»لەر قاتارىغا كىرگۈزۈپ، 1173.3 كىلومېتىرلىق يېزا تاشيولىنى ئۆزگەرتىش تۈرىنى قولغا كەلتۈرگەن.

نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشتا چەي شېڭفاڭنىڭ «بىرىكمە مۇشتى» بار، ئۇ بولسىمۇ ھەم «كەسىپ ئارقىلىق نامايەنى گۈللەندۈرۈش»، ھەم «مەدەنىيەت ئارقىلىق ناھىيەنى گۈللەندۈرۈش»تىن ئىبارەت. لىنتاۋنىڭ مەدەنىيەت بايلىقى مول، چەي شېڭفاڭ «مەدەنىيەتنىڭ لىنتاۋنى ئۆزگەرتەلەيدىغانلىقى»نى ئوبدان بىلىدۇ. ئۇ ماجىياۋ خارابىسىنى قېزىش ۋە قوغداشقا پائال تۈرتكە بولۇپ، لىنتاۋنى بويلىغان مەدەنىيەت كەسىپ بەلبېغىنى نۇقتىلىق پىلانلىغان.

«ئالاھىدە بولۇۋالمايدۇ، ئىمتىيازلىق بولۇۋالمايدۇ، ھۆكۈمەت ئاپتوموبىلغا ‹يەرلىك ئالاھىدە مەھسۇلات› سالمايدۇ؛ بىلىمى مول، ئىشنى ناھايىتى ئەستايىدىل، پۇختا قىلىدۇ؛ چىقىشقاق، ئاق كۆڭۈل، دۇرۇس.» بۇ چەي شېڭفاڭ بىلەن بىللە ئىشلىگەن خىزمەتداشلىرىنىڭ ئۇنىڭغا بەرگەن باھاسى.

«ئۇ ‹جياۋ يۈلۈچە ياخشى كادىر›، بىزنىڭ ھال ـ ئەھۋالىمىزنى كۆڭلىگە پۈكىدۇ.» ئۇنىڭ ياردىمىگە ئېرىشكەن ئاممىنىڭ ئۈنى شۇنداق تەرىپلەيدۇ.

چەي شېڭفاڭ باشتىن ـ ئاخىر «ئاددىي تاماق يېيىش، ئاددىي كىيىنىش، پۇقرالارنى بوزەك قىلماسلىق، ئۆزىنىڭمۇ پۇقرا ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇماسلىق»قا ئەمەل قىلغان.

«خىزمەتتە، ئۇ مۇكەممەللىككە ئىنتىلىدۇ، ياكى قىلمايدۇ، قىلسا ۋايىغا يەتكۈزۈپ قىلىدۇ؛ تۇرمۇشتا، ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرگە كۆڭۈل بۆلىدۇ، ئاتا ـ ئانىسىغا ۋاپادار، چىقىشقاق. ئۇ ئەزەلدىن ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ ئائىلىسىدىكىلەرگە ھېچقانداق قولايلىق يارىتىپ بەرمىگەن. ئۇ بىز ياش ئەۋلادلارنىڭ ئۈلگىسى.» تاغىسى چەي شېڭفاڭ تىلغا ئېلىنسا، چەي يۈخۈڭ ھازىرغىچە قايغۇسىنى يوشۇرالمايدۇ.

2014 ـ يىلى 8 ـ ئاينىڭ 15 ـ كۈنى سەھەردە، چەي شېڭفاڭنىڭ ھايات شامى ئۆچتى، لېكىن ئۇ بۇ تۇپراقتا ئۈمىد ئۇچقۇنى قالدۇردى.

لىيۇ لۇنتاڭ: سۈدەك پاك ئۈتۈپ، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى ۋۇخەن تېلېگراممىسىغا ئاساسلانغان(مۇخبىر ۋاڭ شېيەن) بۇ قېتىمقى يۇقۇمغا تاقابىل تۇرۇش جەريانىدا، «لىيۇ لۇنتاڭ روھى» خۇبىي خۇاڭشىدىكى كادىرلار ئارىسىدا جارى قىلدۇرۇلۇپ، شۇ جايدىكى كادىرلار، ئاممىنىڭ لىيۇ لۇنتاڭغا بولغان چوڭقۇر سېغىنىشنى يەنە بىر قېتىم قوزغىدى.

لىيۇ لۇنتاڭ 1940 ـ يىلى 8 ـ ئايدا تۇغۇلغان، ھايات ۋاقتىدا خۇبىي ئۆلكىسىنىڭ خۇاڭشى شەھىرى شىيالۇ رايونى لاۋگۈەنمياۋ مەھەللىسى پارتىيە باش ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى بولغان، 2014 ـ يىلى 6 ـ ئايدا كېسەل سەۋەبىدىن داۋالاش ئۈنۈم بەرمەي ئالەمدىن ئۆتكەن.

1989 ـ يىلى، لىيۇ لۇنتاڭ يېزا ـ بازار كارخانىسى شىركىتىنىڭ دىرېكتورلۇق ۋەزىپىسىدىن ۋاز كېچىپ، نامرات، ئارقىدا قالغان لاۋگۈەنمياۋ كەنتىگە قايتىپ كېلىپ، پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسلىق ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان.

ئەينى چاغدىكى لاۋگۈەنمياۋ كەنتىدە پۈتۈن كەنتتىكىلەرنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان تېرىلغۇ يەر ئۈچ پۈڭغىمۇ يەتمەيتتى، كەنت ئاھاللىرىنىڭ تۇرمۇشى غورىگىل ئۆتەتتى. تەستە قۇرۇلغان كەنتكە قاراشلىق تۇنجى كارخانا لاۋگۈەنمياۋ سېمونت زاۋۇتى تىجارىتى ياخشى بولمىغانلىقتىن تاقىلىپ قالغانىدى. يېزا رەھبەرلىرى ۋە كەنت ئاھاللىرى لىيۇ لۇنتاڭنىڭ قايتىپ كېلىپ، سېمونت زاۋۇتىدىكىلەرنى باشلاپ قېينىچىلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ئۈمىد قىلدى.

خەۋپ ـ خەتەر ئالدىدا بۇيرۇققا بىنائەن، لىيۇ لۇنتاڭ ئۇرۇق ـ تۇغقان، دوست ـ بۇرادەرلىرىدىن قەرز ئېلىپ، ئىشچىلارنى مەبلەغ توپلاشقا سەپەرۋەر قىلىپ، ئاخىر 35 مىڭ يۈەن يىغىپ، سېمونت زاۋۇتىغا قايتىدىن ئوت يېقىپ ئىش باشلىغان. بىر يىلدىن كېيىن، سېمونت زاۋۇتى 1 مىليون 288 مىڭ يۈەنلىك مەھسۇلات قىممىتىنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، يۇقىرىغا 150 مىڭ يۈەن پايدا ـ باج تاپشۇرغان. ئارقىدىن، ئۇ يەنە كەنتتە قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى زاۋۇتى، شېغىل زاۋۇتى، تىرىفوسفور كۈلى زاۋۇتى قاتارلىق كارخانىلارنى قۇرغان. 1991 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدا، كەنت قەرزىنى قايتۇرۇپلا قالماي، يەنە قالدۇق پۇلىمۇ بار بولغان.

2009 ـ يىلدىن باشلاپ، خۇاڭشى شەھىرى «بەش كىچىك» كارخانىلارنى ئومۇمىيۈزلۈك تاقاشنى تەلەپ قىلغان، لاۋگۈەنمياۋ كەنتى لىيۇ لۇنتاڭنىڭ يېتەكچىلىكىدە «بەش كىچىك» كارخانىلارنى تاقاش بىلەن بىللە، بىر تۈركۈم يېڭى كارخانىلارنى مۇۋەپپەقىيەتلىك كىرگۈزگەن، كەنتنىڭ ئەمەلىي كۈچى ئاجىزلىمايلا قالماستىن، ئەكسىچە بارغانسېرى زورىيىپ، «پۈتۈن ئۆلكە بويىچە 500 كۈچلۈك كەنت»كە ئايلانغان. 2013 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىغا قەدەر، لاۋگۈەنمياۋ كەنتى 230 مىليون يۈەنلىك سانائەت ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتىنى ئىشقا ئاشۇرغان، يىللىق كوللېكتىپ ئىقتىسادىي كىرىمى 1 مىليون يۈەنگە يەتكەن.

6 مىليون يۈەندىن ئارتۇق مەبلەغ تەييارلاپ، يەتتە كىلومېتىر كەنت يولىنى ئۆزگەرتكەن، 1200 كۈنۈدىرات مېتىر كېلىدىغان پارتىيە ئەزالىرى، ئاممىنى مۇلازىمەت مەركىزىنى قۇرغان... لىيۇ لۇنتاڭ ۋەزىپىدە ئولتۇرغان 25 يىلدا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن يۇرتداشلارنىڭ قېينىچىلىقىنى ھەل قىلىپ بەرگەن، ئۇلارغا ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەرگەن، ئۇ قالدۇرغان 20 نەچچە خىزمەت خاتىرىسىدە ئاممىنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرى، چوڭ ـ كىچىك ئىشلىرى خاتىرىلەنگەن.

«سۈدەك پاك بولۇش، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش» دەپ پەزىلىتى. كەنت ئاھاللىرى بېيىغان، ئەمما لىيۇ لۇنتاڭ ھايات ۋاقتىدا يەنىلا 20 ـ ئەسىرنىڭ 80 ـ يىللىرىدا سېلىنغان كونا ئۆيدە ئولتۇرغان، ئىككى ئوغلى ئۈزاق يىل باشقا كەنتتە ئىشلەمچىلىك قىلغان، ئۇ ئەزەلدىن ئۇلارنى كەنتتە ۋەزىپە ئۆتىگىلى قويمىغان، كەنتتىكى كارخانىلاردا ئىشلىگىلمۇ قويمىغان. ئۇ ئۆزى ھەر ئايدا پەقەت 3000 يۈەندىن كۆپرەكلا ماۋاش ئالغان. 2013 ـ يىلى 8 ـ ئايدا، لىيۇ لۇنتاڭنىڭ ئاخىرقى باسقۇچلۇق جىگەر راكىغا گىرىپتار بولغانلىقى ئېنىقلانغان.

«سالامەتلىكىم ھەققەتەن يار بەرمىدى، ئاممىنىڭ يەنە نۇرغۇن قەينىچىلىقى بار ئىدى، ھاياتىمنىڭ قالغان كۈنلىرىدە ھەل قىلىپ بولالمايدىغان ئوخشايمەن...» بۇ لىيۇ لۇنتاڭنىڭ خاتىرە دەپتىرىگە قالدۇرغان ئەڭ ئاخىرقى بىر بۆلەك سۆزى.

2014 ـ يىلى 6 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى، لىيۇ لۇنتاڭ چوڭقۇر ئەپسۇسلىنىش ئىچىدە ئالەمدىن ئۆتكەن. شۇ يىلى مەركىزىي كومىتېت تەشكىلات بۆلۈمى ئۇنىڭغا «پۈتۈن مەملىكەت بويىچە مۇنەۋۋەر كومپارتىيە ئەزاسى» دەپ تولۇقلاپ نام بەرگەن، مەركىزىي كومىتېت تەشۋىقات بۆلۈمى ئۇنىڭغا «دەۋر ئۈلگىسى» دەپ نام بەرگەن.

ئادرېس: ئۇرۇمچى شەھىرى ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 ـ نومۇر. ئېلان باشقارمىسى: 5850783، تارقىتىش مەركىزى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ يىللىق باھاسى: 336 يۈەن، ئايلىق باھاسى: 28 يۈەن، پارچە باھاسى: بىر يۈەن (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)